

Med operatorji in rudarji ni sporazuma.

Washingtonska konferenca, sklicana po predsedniku Hardingu, je bila doslej brez vsakega uspeha. Konferenca je zdaj suspendirana in čaka Hardinga, ki je na počitnicah. Rudarji so zavrgli kompromis operatorjev za manjše število distriktov. V Washingtonu se čuti govorica, da vlada mogoče zaseže premoženje in pokliče rudarje na delo po stari mezdi. Voditelji rudarjev ne bi bili proti temu koraku vlade.

Washington, D. C. — Lastniki rudnikov in zastopniki rudarjev, katere je predsednik Harding povabil na sestanek v Washington z namenom, da se sporazumejo in prične pogajanja za mir v premoškarski industriji, so še danes tam, kjer so bili prvo minuto. Sporazuma med njimi ni nobenega in obe stranki čakata na prihodnji korak vlade. Prihodnja seja se vrši v ponedeljek 10. julija.

A. M. Ogle, predsednik Narodne zveze operatorjev, ki predseduje konferenci, in John M. Lewis, predsednik organizacije rudarjev, sta izjavila v arde, da na programu ni nič za prihodnjo sejo, in če Harding nima kakšne nadaljnje sugestije, so konferenca sploh ne bo nadaljevala.

V Washingtonu se zdaj govori o misterioznem načrtu, ki ga ima vlada za slučaj, da se operatorji in rudarji ne bi mogli pobotati. Kakšen je ta načrt, ne ve nihče razen članov Hardingovega kabineta, toda govori se, da bo administracija mogoče zaagala premoženje in prišla s obratom. Vlada bo sponzila stavek rudarjev na temelju stare meze dokler se ne izdela in sprejme nova lastnina med operatorji in rudarji.

Voditelji rudarjev pravijo, da nimajo nič proti taki akciji vlade, ako se to res zgodi, ker upajo, da bi potem lahko dobili boljše pogoje za rudarje. Na drugi strani se pa operatorji krčevito branijo take rešitve vprašanja. Vlado operiranje rovov bi povzročilo, da bi vlada prišla v posest številnih glede stroškov produkcije in distribucije premoga in glede dobička, ki so ga naredili lastniki rudnikov v zadnjih treh letih; tega se pa operatorji najbolj boje.

Na zadnji seji operatorjev in odborov rudarske organizacije, ki se je vršila v ponedeljek popoldne, je bila zelo burna debata. Operatorji so govorili o nekem kompromisu; hoteli so, da se število distriktov zniža na devet ali deset. Zdaj je 27 distriktov, po katerih so rudarji organizirani. Operatorji so sprva predlagali, da se za vsak distrikt sklene posebna pogodba. Rudarji so seveda zavrgli predlog in zahtevali, da se pogajanja vrše na podlagi starega sistema, ki je v veljavi že 24 let, to je da se sklene pogodba za vse distrikte skupaj ali pa naj za ekvivalen na centralnem konkurenčnem polju mehkega premoga (Illinois, Indiana, Ohio in zapadna Pennsylvanija). Operatorji niso hoteli nič slišati o starem sistemu, rekli pa so, da se podajo toliko, da se nekateri distrikti združijo, tako da jih bo devet ali deset namesto 27, odzdrava 24, kajti trije distrikti so v Kanadi. Rudarji so zavrgli tudi to sugestijo in s tem je bil dnevni red izčrpan.

Hoover in Davis, ki sta bila na seji kot zastopnika vlade, sta takoj uvidela, da se konferenca razbije, ako ne bo novih sugestij in priporočil, in zato sta sugerirala, da se zborovanje odgodi do prihodnjega ponedeljka. Do tega časa pride Harding s počitnic in vlada bo imela na prihodnji seji pripravljen načrt intervencije.

ČETRTI JE ZAHTEVAL SEDEM ŽETEV V OHIO.

Chicago, Ill. — Sedem oseb je izgubilo življenje v posredni in neposredni zvezi s pravnim vprašanjem "slavnega četrtga". Pet oseb je utonilo v jezera, eno je umrlo avtomobil in sedma je bila ustreljena v prepiru. Trije ofrci so organi valed streljanja s topi.

RUSKI DELAVCI NA DELU ZA ZMAGO AMERIŠKIH PRIMOŠKARJEV.

Moskva, Sovjetska Rusija, 4. jul. — (Federated Press.) — V svrhu, da zagotovi zmago stavkujočim rudarjem in Zdrženim državam ameriških, je moskova Rdeča strokovna internacionalna objvila apel na rudarje, transportne delavce in železničarje v Evropi, da naj preprečijo pokliljanje premoga iz Anglije, Francije, Belgije in Nemčije v Ameriko. Apel se glasi med drugim, da je bila lauska stavka rudarjev v Angliji poražena valed importiranja premoga.

SKUPNA POLITIČNA AKCIJA V NEW YORKU.

SPORAZUMELI STA SE SOCIALISTIČNA STRANKA IN FARMARSKA DELAVSKA STRANKA.

V sporazumu bosta postavili kandidata za postavljajne sbornice in sodnijska mesta.

New York, N. Y. (Fed. Press.) — Privikrat v zgodovini države New York je socialistična stranka podala svojo desno drugo politični skupini delavcev in farmerjev, da se izvrši skupna akcija pri nominiranju kandidatov za postavljajne sbornice in sodnijska mesta.

Mnogo voditeljev strokovno organiziranega delavstva, ki so doslej sledili tradicijonalni politiki Gompersa, naj se nagradijo delavski prijatelji in kasnujejo delavski nasprotniki, odpravljajo ta korak. Pasiv za skupno konferenco sta za socialistično stranko podpirala Algonson Lee in Morris Hillquit, za farmarsko delavsko stranko pa Ben Howe in Maurice Williams, ki prične 15. julija.

Poziv na konferenco pravi: "Mi smo prepričani, da združena akcija delavcev v New Yorku lahko imenuje in izvoli lepo število kandidatov in tako položi temelj za trajno delavsko politično organizacijo, ki lahko odbija silne napade gospodujočega razreda na delavstvo, ki ualjubuje profesionalne političarje starih strank, proti delavstvu v splošnem in posebno proti organiziranemu delavstvu."

Glavne točke v programu so: Vsa naravna bogastva in naprave za javne potrebe naj postanejo splošna ljudska last in naj se upravljajo demokratično, posebno pa ves transportni sistem in rudniki.

V sedanjih družbi se pa zahteva posebne razne reforme, ki naj se uvedejo postavno. Med temi zahtevami je 44 ur dela v tednu, zavarovanje proti boleznim; starost, brezposelnosti in poškodbam. Uvede naj se varstvo za stroke in matere. Absolutna pravica delavcev do organizacije in zborovanja mora biti priznana, ravno tako tudi kolektivne pogajanje. Dalje mora biti priznana pravica do stavke in razpostavljanja stavkovnih straž. Sodnijske prepovedi v delavskih sporih naj se odpravijo.

Razveljavijo naj se davki na konzum in naj se nadomestijo stopnjevanje s naraščajočim dohodnim davkom in davkom na dedščino. Velika bogastva naj se obdavi visoko, ravno tako naj se uvede posebni davek na neobdelana zemljišča, ki jih lastniki drže proč od trga v spekulativno namene.

Ustanovi naj se komisija za poljske produkte, ki naj nakupuje poljski pridelek, dokler po pravilju cene spekulirajo. Neč Cummingsov transportni zakon naj se prekliče, uvede naj se kreditni sistem za farmarje, da bodo lahko postavili svoje produkte na trg.

Vojaske čete Zdrženih držav naj se odpokličejo s St. Dominga, Rusija in Mehika naj se priznata. Vpostavi naj se popolna svoboda govora, tiska in zborovanja in izpuste naj se politični jetniki.

Japonske čete izprazniše Hankov. London, 5. jul. — Japonska posadka je zapustila kitajsko mesto Hankov zadnje nedeljo.

OMEVI McCUMBERJEVEGA PORAZA V SEV. DAKOTI.

NJEGOV PORAZ SE SMATRA KOT POSLEDICA SKUPNE POLITIČNE AKCIJE FARMARJEV IN DELAVCEV.

Starogardniki je to dokaz, da je vse minljivo na svetu.

Washington, D. C. (Federated Press.) — Poraz senatorja McCumberja in zmaga Frasierja, kandidata farmarske delavske stranke, pri primarnih volitvah v Severni Dakoti, je povzročila v političnih krogih razne komentarje. Nekateri pravijo, da je McCumber podlegel, ker so se delavci in farmerji združili pri volitvah in da je izid te volilne bitke znamenje, da se probujajo širše plasti in se zavedajo, kolike vrednosti je zanje volilni listek.

Nestranskaraka liga je pred leti sprejela v svoj program, da ustanovi državne šitnice, zgradi mlino, omogoči naseljevanje na farmah in pospešuje gradnjo domov za delavce. Ko je Nestranskaraka liga prišla do moči v državni legislaturi, je akualala dosledno izvesti svoj program. S tem je vzbudila jezo prvih finančnih in drugih privatnih interesov. Prilika za napad se je nudila, ko je eno leto po sklenjenem premirju nastala depresija v industriji in se privatni finančni interesi odpovali kredit farmerjem, a obenem so tudi znižali vrednost poljskega prideika. Skrhralo je tudi nekaj bank v Severni Dakoti in farmerji so bili obupani, ker niso nikjer dobili kredita. Privatni bišniški interesi so takoj zagnali krik, da je tega kriv program Nestranskarake lige. Po dobri kampanji za diskreditiranje Nestranskarake lige so uvedli kampanjo za odpoklice javnih uradnikov, med njimi tudi za odpoklice governorja Frasierja. Ljudstvo je bilo sbezano, kajti revščina je pritiškala nanj in verjelo je nasprotnikom farmerjev in delavstva.

Majhna večina je bila oddana za odpoklice. Nasprotniki delavcev in kratko je bilo veselje. Ljudstvo, farmerja so triumfirali, toda ki je preje glasovalo za odpoklice, je Frasierja spoznalo zmoinim le za višje mesto, kajti proglasilo ga je kandidatom za senat Zdrženih držav.

Starogardniki v republikanski stranki vidijo slabo znamenje v zmagi Frasierja. Starokopiteži ne bodo zmagovali več tako posei, kot je bilo doslej v navadi. Ljudstvo je spregledalo, da so bile odpoklicne volitve vprisrjene, da se voda zopet napelje na mlino starogardnikov, ki niso bili nikdar za ljudstvo.

TIHOTAPSKA SVIJAČA.

Detroit, Mich. — Prohibicijonisti uradniki so opazili sedem čevljev dolg čoln, v katerem je sedel človek, ki je veslal s enim veslom. Kmalu so bili pri njem s svojo motorno ladijo in ga vprašali, kaj ima v čolnu. "Žganje", se je odrezal neznanec. "Kam pa ploveš?" so vprašali uradniki. "Ej, kam, proti Kubi," je odgovoril neznanec.

Uradniki so mislili, da se šli in zahtevali so od njega tovarni list. In res tukaj je stalo s črnim na belem, da je žganje namenjeno na Kubo. Uradniki so mu dovolili nadaljevati pot.

To je nova tihotapska zvijača, odkar so pomnožili na reki ladje, ki pazijo na tihotape. Kronika seveda ne pove, kje je neznanec razložil žganje, ali koliko milj ima le do Kube.

ŽENSKA TERMA V VARENJU PIVA.

Saskatoon, Sask. — V Biggarju so imele žene na 4. julija tekmo v varenju piva. Saskatoon je seveda v Kanadi in ne v Zdrženih državah.

VREME.

Chicago in okolice: V petek jasno. Severozapadni vetrovi. Temperatura v zadnjih 24 urah: najvišja 72, najnižja 62. Solnce izide ob 5:20, zaide ob 8:29.

PROČ Z VOJNIMI TROFEJAMI IN DRUGIMI ZNAKI MILITARIZMA.

Milwaukee, Wis. — (Federated Press.) — Mednarodna liga za mir in svobodo je naslovila na občinski svet zahtevo, da odstrani iz javnih muzejev vse topove in druge vojne trofeje dne 29. julija, na dan mednarodnih protivojnih demonstracij. Liga bo tudi zantevala, da se ta dan odstranijo z javnih prostorov plakati, ki vadijo nladenice v bojno mornarico. Župan Hoan bo naprošen, da izda uradno proklamacijo v prid protivojnih demonstracij in da se na mestni hiši nabije tabla z napisom "No more war (nobene vojne več)".

NEMŠKI PROLETARIJAT JE POKAZAL SVOJO MOČ.

Velikanske demonstracije 4. julija v Berlinu: rdeča zastava na cerkvi bivšega kajsarja.

MONARHISTI SO SE POTUH-NILI.

Berlin, 5. jul. — Vsa Nemčija je včeraj manifestirala in pokazala, da hoče ostati republika. Zlasti je delavstvo Nemčije s pol dnevnem generalno stavko in s kolosalnimi demonstracijami pokazalo, da monarhisti ne bodo nikdar več na krmilu.

Bil je republikanski dan in monarhisti so se poskrili ali pobegnili, boječi se osvete za krvava nasilja in umore. Nikjer ni bilo najmanjšega znamenja monarhizma. Rdeča-zlato-črna republikanska zastava je vihrala vaspovod in zaven so vihrale rdeče zastave socialističnega delavstva. Manifestacije v Berlinu so bile mikno le vrstnoma po večini; ikjema je bila v Mannheimu, kjer so monarhisti zagnali bombo v delavsko dvorano. Dva osebi sta bili ubiti in štiri ranjene.

Protimonarhistične demonstracije v Berlinu so se vršile v zapadnem, aristokratskem delu mesta. Več ko 100.000 delavcev in drugih republikancev se je navadilo na gnezd monarhistov in korakali so v nepreglednih vrstah. Na Viljemovi cerkvi je vihrala rdeča zastava.

"Doli z reakcijo, doli z monarhom!" so orili demonstrantje skozi megafone. Ena skupina pohodnikov je nosila posekano drevo, na katerem je visel Karl Helfferich, bivši cesarski minister in sedanj vodja nacionalistov, v podobi.

"Doli z nacionalistično stranko, doli z Bathenauvimi morilec, doli s Helfferichem!" je odmevalo po ulicah.

V ponedeljek sta dva monarhista napadla Maksimilijana Hardena, znanega liberalnega urednika lista "Die Zukunft", in ga težko ranila.

Vlada je zatrija več monarhističnih listov, nekateri so pa sami prenehali izhajati, ko je vlada naznanila, da bo vsak list, ki ruje proti republiki, plačal pol milijona mark globe.

POLJSKI DELAVCI NE MOREJO V KANSAS.

Kansas City, Kans. — Tukaj je okoli pet tisoč delavcev, ki bi odšli na žetev in mlave v Kansas, ako bi jim ne bilo treba plačati voznega listka. Ljudje, ki odhajajo na žetev in mlave, si hočejo prihraniti par dolarjev za kimo, ako pa morajo sami plačati vojnjo na deželo in nazaj, pa gredo ti prihranki železniškim družbam. Ako železniške družbe ne bodo dovolile, da se smejo poljski delavci voziti na tovarnih vlakih na žetev in mlave, ne bodo delavci odšli na žetev in mlave.

Kako lep gospodarski red imamo v sedanjih človeški družbi nam govori ravno to dejstvo. Farmerji v centralnem Kansasu čakajo na poljske delavce in če jih ne bo, bo pšenica segnila na polju. V Kansas Cityju je okoli pet tisoč ameriških delavcev, ki bi radi zaslužili par dolarjev, pa jih ne morejo, ker jih noče nihče prepuščati na žetev in mlave. Res fino je vse urejeno! Prav nobenih reform ni treba!

SPOPAD MED SOVJETI IN ENTENTO V HAAGU.

Vprašanje nacionalizirane inozemske lastnine v Rusiji je samratičlo vse druge probleme.

NOVA POTEKA RUSIJE JE RAZPALIŠA IMPERIALISTE.

Haag, Holandija, 5. jul. — Včeraj se je vršila tajna seja "velike petorice", to je delegatov Anglije, Francije, Italije, Belgije in Japonske. Kakor se poroča, so bili navzoči tudi Rusi. Na dnevnem redu je bilo vprašanje nacionalizirane inozemske lastnine v Sovjetski Rusiji. To vprašanje je trd oreh za zborovalec, katerega ne morejo streti in preko katerega ne morejo nikamor. Genovska konferenca se je razbila ob tem vprašanju in morda se bo tudi haaska. Ententa in ostale evropske države — Nemčija ni zastopana — hočejo na vse načine prisiliti Ruso, da priznajo načelo vpostavljenja oziroma odškodnine za nacionalizirano lastnino. "Dokler ne bo tega priznanja, ne bo zaupnosti v Rusijo in ne bo posojil," pravijo vodilni zavezniki.

Rusi so izjavili že v Genovi in ponavljajo v Haagu, da v načelu ne priznavajo ničesar, pripravljeno pa so pobotati se s vsakim posameznim prejšnjim lastnikom v inozemstvu. V ta namen je Litvinov predložil dva vprašalni poli za določeno bivega lastnika, ki mora odgovoriti na zastavljena vprašanja, tikajoča se lastnikova socialne pozicije, poklica, njegovih dohodkov in rodbinskih odnosov, kako je prišel do podjetja v Rusiji itd.

Poli sta razburili zaveznike delegatov v Haagu. Belgijski delegat Cartier je skateral pojasnila, zakaj hoče ruska vlada vedeti, ali je lastnik bona ali delnice kapitala, investiranega v Rusiji, kapitalist ali delavec. Litvinov je odgovoril, da se te informacije potrebuje, ako hočejo inozemski upniki, da se bo oziroma nanje sovjetska vlada. Zavezniki so v strahu, da bo Rusija delala izjeme in povrnila eventualno uložen denar delavcem, ne pa bogatašem. Francija pravi, da ima samo ona 1.400.000 upnikov, ki so izgubili denar v Rusiji.

KOLIKO JE VREDNO ČLOVEŠKO ŽIVLJENJE NA ŽELEZNICAH?

Washington, D. C. — Varnostni nadzornik je ukazal, da se dva in dvajset lokomotiv takoj vzame iz službe na marylandski železnici.

Western Maryland železniške družbe se je odločila, da razbije organizacijo delavcev v svojih delavnicah. Da to hitro izvrši, je oddala popravila v zakup "slamnatih družbi". Ta družba je takoj znižala meze in delavci so zastavali. Stavkovskazem so lahko plačevali po \$9.50 na dan, šoprav so znali tako fino popraviti lokomotive, da je bil varnostni nadzornik zaradi varnosti človeškega življenja prisiljen odrediti, da dva in dvajset lokomotiv ne opravlja službe.

IZNAŠEL JE STEKLO, KI SE NE LOMI.

Chicago, Ill. — Neki Čeh, šigar imena listi ne omenjajo, je balje iznašel steklo, ki se ne razbije. Trinajst let je dejal na iznajdbi in končno nspel. Pri demonstracijah, ki so se vršile pred kratkim časom, je iznajditelj vrzel več steklenih šip in posod iz visoko dvanaest številev na tla, a niso se razbile. Na tenki šipi se je peklo čas in stali koniter v vročini 750 stopinj Fahrenheita, toda šipi ni počila. S kosom stekla je iznajditelj zabil več žblijev v trd les.

SNEG IN TOČA V KENTUCKIJSKIM HRIBIK.

Knoxville, Ky. — Tako hladnega 4. julija še ni bilo v Kentuckyju, kot je bil letoknji. Turisti, ki so odšli v hribe, so se greli okoli ognjev. Sneg in toča sta padala vrha Clindmanovega vrha in Mount Le Conte.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
 LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
 Cena oglasov po dogovoru. Rokopis se ne vrača.
 Naročnina: Zedinjena država (izven Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 na pol leta in \$1.25 na tri mesece; Chicago \$6.50 na leto, \$3.25 na pol leta, \$1.65 na tri mesece, in za inozemstvo \$8.00.

Naslov na vso, kar ima stik s "PROSVETO"
 2687-99 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"
 Organ of the Slovene National Benefit Society.
 Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.
 Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

"MEMBER of The FEDERATED PRESS"

Datum v obljubi n. pr. (Junija 30-22) poleg valnega imena na naslovu pomeni da vam je s tem časopisom potekla naročnina. Posvetite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

ALI JE DISCIPLINA POTREBNA V DELAVSKI ORGANIZACIJI?

Kadar se govori o disciplini v delavski organizaciji, se ne misli na disciplino, ki je uvedena pri vojaštvu in ki od človeka zahteva slepo pokorščino. Disciplina v delavskih organizacijah se popolnoma loči od vojaške discipline, dasiravno je tako potrebna kot bojemu človeku čevlji pozimi.

Delavska organizacija je sestavljena iz članov. Na pr. organizacija rudniških delavcev šteje skoraj pol milijona članov in kaj bi sledilo, ako bi vsak član rudarske organizacije izvajal zaključke organizacije po svoje? Nastala bi zmešnjava in delo organizacije bi bilo preprečeno, ako že ne ustavljeno. Zaključki, ki bi jih sprejela organizacija, bi ostali le zaključki na papirju in v zapisniku in za organizacijo bi ne imeli toliko vrednosti, kolikor je stal papir, na katerega so bili zapisani. Organizacija bi ne bila več organizacija, ampak bila bi nekakšen židovski semenj, na katerem velja beseda tistega, ki z nepravilnim vpitjem prevpije druge in katerega pluća so najmočnejša.

Disciplina v delavski organizaciji ne pomeni, da se mora član pokoravati svojim višjim ali po ponižno. Ampak disciplina v delavski organizaciji pomeni, da se vsak član podvrže sklepom večine in skuša po svojih močeh izvršiti, kar je večina zaključila. Res je, da se večina lahko zmoti, kakor se zmoti lahko manjšina. Ako se je večina zmotila s svojim zaključkom, tedaj ne velja, da je treba kljubovati temu zaključku na ta način, da se smerja odbor, ki vodi organizacijo in izvršuje le to, kar je večina zaključila, ali da se dela nasprotno zaključku, ampak treba je večino prepričati, da je v zmoti. To se izvrši s stvarnimi argumenti na sejah, konferencah in konvencijah, ne pa s siloviti osebnimi napadi.

Disciplina v delavski organizaciji ne zahteva od nobenega člana, da se žrtvuje. Disciplin v delavski organizaciji je prostovoljna in mora aloneti na podlagi spoznavanja, kaj je prav in kaj ni prav.

Nemogoče je pričakovati, da delavska organizacija zmaguje, ako ni v nji discipline. Zaradi tega je potreba, da vsaka organizacija skrbi, da njeno članstvo v organizaciji razume, kaj pomeni disciplina v delavski organizaciji. Tudi to se doseže le s stvarnimi razpravami na sejah.

Organizacija, katere članstvo ne pozna prostovoljne discipline, je podobna lončenemu maliku, ki se razsuje ob prvem udarcu. To ne velja le za delavske strokovne organizacije ampak je merodajno tudi za politične organizacije še v toliko večji meri.

Politično organizirano delavstvo na pr. izvoli na podlagi svojega programa več zastopnikov v postavodajno zbornico. Ko delavski zastopniki zavzemajo svoja mesta v postavodajni zbornici, delajo vsak po svoji volji in se ne ozirajo na program politično organiziranega delavstva, še toliko manj pa na zaključke delavske politične organizacije. Poslanci, ki tako nastopijo v zakonodajnem zboru, ne zastopajo več programa politično organiziranega delavstva in tudi ne delavstva samega, ampak oni so predstavniki le svoje volje in mišljenja. Taki poslanci več škodijo delavski stvari, kot ji koristijo. Njih akcija ni več v skladu s programom in zaključki politično organiziranega delavstva.

KDO NOSI STROŠKE ZA RAZBIJANJE DELAVSKIH ORGANIZACIJ?

Ko se je v Zapadni Virginiji vršila prva obravnava zaradi izdaje proti rudarju William Blizzardu, so odvetniki rudarjev s izpraševanjem dognali, da premogovniški baroni plačujejo priče za države. Walter Thurmond, predsednik organizacije premogovniških podjetnikov v okraju Loganu, je pristal, da je njegova organizacija izplačala \$14,000 kot pristojbino za priče in \$1,000 odvetniškega honorarja. Da so odvetniški troški tako nizki, je vzrok v tem, da advokatje prejajajo od premogovniških družb letne honorarje.

Vprašanje je pred nami, kdo bo nosil stroške obravnave zaradi "izdaje" v Zapadni Virginiji? Podjetniki jih prav zanesljivo ne bodo. Ako bi bili res tako dobrosrčni ljudje, da bi nosili te stroške, bi premog predajali brez profita. Troške teh obravnave bodo plačali konzumentje. Podražili bodo premog. Da nameravajo podražiti premog kar za sto odstotkov, so že pokazali podjetniki po smani konferenci za izravnavo cen v Washingtonu. Konzumentje ne plačujejo po pretirani ceni samo zaradi tega, da imajo premogovniški podjetniki profit, ampak nositi morajo tudi stroške, ki jih imajo premogovniški podjetniki pri uklanjanju rudarjev v bolj trdo mezdno sužnost. Dokler bodo privatni bižniški interesi gospodarili v premogovniški industriji, bo konzument nosil te stroške. Zategadelj je zahteva na mestu, da se rudniška industrija nacionalizira. Cena premogu se bo znatno znižala, ker ne bodo odpadli le profiti premogovniških podjetnikov, ampak odpravljeni bodo tudi visoki letni honorarji advokatov, ki so toliko potrebni v rudniški industriji kot peto kolo pri vozu.

JAVNA GOVORNICA.

Glasovi članov S. N. P. J. in čitateljev Prosvete.

Calbrook, Pa. — Ker se nikdo ne oglasi iz te nasebine, se moram jaz. Na stavki smo stoedstotno razven par tukanjnih farmarjev, ki pa ne mislijo, da so Slovenci. To so takovski pennsylvananci Nemei, kar pa nam prav nič ne boli glav, ker kar oni spravijo premoga na dan, to ne bi zadostovalo niti za domaše peti, da bi si speli kruh. Mislim, da je tudi nekaj takih, ki streljajo premog s puško ali samokresom, kakor pripoveduje tukanjši "prostovoljec".

Is stanovanj nas še ne mečejo. Sempatam nam seveda: primesejo kak papirček, na katerem je pisano, da smo sami pustili delo pri njih družbi, zato, da nimamo več pravice stanovati v njih stanovanjih. Čer pet ali deset dni da se moramo preseliti, mi pa se kar lepo drimo doma. Še najbolj jih jezi to, da se zadržimo mirno in ne morejo po svoje nastopiti proti nam. Organizirani smo tukaj vsi od 1. aprila razven nekaj namikih priseljenecov, ki jih organizatorji nasiljujejo s ne preveč prikopnim imenom.

Na Windberju in v tukanjši okolici, kjer lastuje "Bernwhite" premogovna družba velino premogovnih rogov, imajo delavci največji strah. Pred nedavnimi so metali na nje plinovne bombe in to na ulici, kjer je bilo veliko številno šolani otrok. Kakor povejo, ne morejo dobiti okrika proti tem sverem v sloveški pogodbi. To je civilizacijska, kajne? Kakor sem zadnjič poročal, je bila duhovščina prva, ki je nastopila proti stavarjem.

Bi sem pred nedavnimi v Johnstonsu, Pa., pri svojih zameh, kjer imajo tudi nekake rojake, da je na strani podjetnikov. Vse pri govarjanje in prisiljevanje, da pristopi na stran zavednih delavcev, ni pomagalo. On je tudi član naše SNPJ in nekake samostojnega podpornega društva. Dobra vemo, da to ni po pravilih naše podporne organizacije in SNPJ bo postopala s njimi kakor zaslužio radi kršenja njenih pravil. Kopriva ni še nikdar obrodila koristnega sadu, dočim se nikoli ne, za kaj porabi, ako je primelema v kave, pa je tudi ne smemo dati preveč, posebno ako ni unijske.

Kakor razvidno iz časopisa in kar povejo organizatorji, smo sedaj na vrhu s stavko. Ta stavka mora biti dobljena. Ako jo izgubimo, tedaj je najboljšje, da se preselimo v kako drugo res svobodno državo. Naj pa kapitalisti, sami kolpejo premog in nikomur jim ne bo treba plačevati.

Posdrav vsem čitateljem Prosvete. — Stavkar.

So. Chicago, Ill. — Nič kaj vselega ali dobrega se ne da poročati iz naše nasebine, kjer se imamo vedno le bolj slabo kakor do bro. Teh slabih časov smo seveda največ krivi sami, ker na volilni dan delavstvo ne voli svojih lastnih kandidatov na vsa odgovorna mesta, v postavodajne zbore in drugam. Delavstvo le posluša petoliznike mogoteev, katerim oddajo svoje glasove. To so pijavke na zdravem telesu ljudstva, da pijo našo kri, in njih gre delavstvo voliti. Po končanih volitvah je vse preporno, sledi jok in stok radi prehudene bremena, ki ga nakladajo delavstvu oni od delavstva izvoljeni, pa ne pomagajo nič. To je toliko kot po toči svoniti.

Zato rojaki, ne pozabite jesenskih volitev; izvolimo kandidate iz naše delavske stranke, ki bodo delovali za nas in ne za bogataše. Vsakdo ima lahko premnogo inkuzenj v teh slabih časih, da ve, kako stališče ima zavzemati. Pogledjmo malo na naše sotrpine, rudarje, kako se oni borijo za dosego malo boljega življenjskega obstoja. Koliko truda, samozatajevanja in trpljenja jih stane ta stavka? Ali bi bilo vsega tega treba, če bi imeli v postavodajnih zbora socialistične zastopnike? Ne. Zmaga bi bila prav kmalu na strani delavstva, kar je gotovo in nepobitno.

Ne zamudimo jesenskih volitev, temveč tedaj stojmo trdno v naših vstah kot razredno zavedni delavci; valimo napredno delavske

kandidate, socialiste in ne kake figure, ki bodo pomeje kot orodje v rokah mogoteev.

Pazno čitam dopise, kjer rojaki poročajo o delu v svojih nasebinah. Vsak dopisnik akoro piše, da je še dovolj delavcev brez dela, toda tu v So. Chicagu je dela dovolj, samo plača je le taka, da je treba večidel jesti solato. Letos je narava vsaj tiste dela dovolj. Zaslusili se razvotoliko, da je mogoče kupiti kis in olje ter soli, da se lahko napravi solato za povprek.

Tak je današnji sistem, ljudje pa se še vsemu niso spametovali. Še vedno se oglasi pri nas kak črnoskunjec in pravi, da morajo delavci dajati za kak boji hram, da bomo boljše živeli (Kdo bo boljše živeli?) za sedaj pa naj še jemo solato. Seveda solata je dobra za delavca, na posvečene ljudi pa mora biti kaj "pohanega" in v avtomobilih se morajo voziti. Na delo naj delavci hodijo po sedem milijonov, samo da se dušni pastirji lepo prevažajo.

Smo li prišli v to novo domovino, da si izboljšamo življenje, ali da si ga šele poslabšamo? Če jim bomo še tukaj sledili, tedaj si gotovo ne bomo življenja izboljšali. — V glasili KSKK sem štiral o resignaciji rev. Plamnika v So. Chicagu, ki kaže resignira radi slabega zdravlja in slabih razmer pri farji sv. Jurja. Ta molčeslj ni bil prav nič bolan na telesu, pač pa so ga finančne sadrege pregnale iz te fare, kjer mu ni bilo nikdar dovolj onih kebrov — dolarjev. Tudi radi drugih razmer ni bilo slabo, zato bi bil najbolje povedal, če bi bil rekel, da ga farani ne marajo in so ga porinili iz fare, da je sedaj nima. Od koslov, kakor jih je rad nasiljal, se pač ne more kaj boljše pričakovati. Deber pater Skaza je seveda še drugega "prištel", ki mu privoščimo prav dober tek.

Rojaki, naročite se na Prosveto in Proletarca, ki sta lista v delavstvo. — Opanovalce.

Fairmont City, Ill. — Bil sem dva dni v Herrinu, valed česar se zopet oglašam v listu, da malo pojasnim to stvar, kolikor mi je bilo mogoče izvedeti. Govoril sem s pogrebnikom, ki mi je rekel, da je on sam odpeljal na pokopališče 8 ljudi in 14 jih je bilo poslanih v Chicago. Drugi pogrebnik je odpeljal 16 mrtvecev ki so bili povečini detektivji, berili in pretepači. Kakor sem izvedel, je bilo vseh detektivov pred pobojem 26 v Herrinu, katerih glavarja pa kapitalistično šolajstvo nikakor ne mara prineesti na dan. Praviijo, da je on tiste sorte ljudi, ki povsod poskuša povzročiti prepire in poboje, kar mu je menda v veliko veselje in obenem je zato tudi dobro plačan.

V Prosveti je bilo precej pisane o tem, kako je prišla bitka. Poročilo v št. 146 je velike bolj resnično kot pa ono v št. 147. Nekdo mi je pravil, da so organizirani rudarji poslali dva odbornika kot delegata in poleg njiju je šel šerif, da opozorijo kompanije na ustavitve obra, ker sicer je nevarnost da pride do prelivanja krvi. Šerif je poleg tega objavil v Springfield, naj guvernor posreduje, ki pa se zmeda za to poročilo šerifa ni zmenil, češ da herrinska policija sama lahko napravi mir.

Delegati so se približali rovu, kjer so nakladali premog, a so morali takoj odtam odkuriti. Tudi policija ni mogla nastopiti. Rudarji so bili ogroženi vlad takega gospodstva kompanije in razkropili so se po vseh bližnjih trgovinah s železnico, ter se pokupili orožje, kjer so ga jim hoteli dati trgovci. Kjer so se trgovci branili oddati orožje rudarjem, je prišla policija in sami so ga vzeli. Listi seveda očitajo rudarjem, da so izkropili trgovine, kar pa je laž, a tem se le hoče postaviti stavarje v slabo luč. Brš so se podali na pot, ko so imeli vsi orožje. Največ je bilo rudarjev iz Christoferja, Zieglerja, West Frankforta in Johnston Cityja. Ko so se približali rovu na kakih 500 čevljeh, se so bili sprejeti s strelji in strojnico. Vstrelili pa se niso. Bilo je od 1200 do 1500 stavarjev, med njimi kakih 400 fantov, ki so se pred nedavnimi prišli iz vojske in so znali streljati. Spravili so se naprej s puškami in v par minutah je bila strojnica obstreljena.

Pri strojnici sta bila sam sargent, agent od detektivov in superintendent. Tudi sin od nekakega podjetnika je bil zraven, ki se je ravno isušil za inženirja. Isušil je tam življenje.

Čim je bila pripravljena strojnica rudarjev, so stavarji izvršili napad. V uri in pol je bila pri rovu še prava zmešnjava, ker pogrebnik mi je rekel, da je bilo kakih 27 premogarjev ranjenih in okoli sedem ubitih, med njimi tudi neki Hrvat, po imenu Mike Prebisevič, doma blizu Chicaga, kjer ima ženo in sedem otročičev, kakor mi je pravil pogrebnik. Žena mu je pisala, da bi ji kmalu poslal kaj denarja, kar drugake mora in hiše in da nima kaj dati za jesti otrokom. Kakor mi je tudi povedal predsednik lokalne v Logu, Ill., kjer sem bil na izredni seji dne 25. junija zvečer.

Rojaki iz La Salle, Springfielda in Virdena, Ill., ter iz Pittsburgha, Kans., ali ste videli v št. 141 Prosveto, da v Fairmont Cityju še čakajo na vas? Kje je to zapisano? Ali ni bil dopis iz East St. Louisa, vi pa ste prišli dne 27. junija in še isti večer zopet domov. Delavski agenti in posredovalci niso tu v travi poleg moje hiše. Pisal sem, da vsak, ki hoče dobiti delo, mora iti jutraj ob sedmih pred pisarno, pa naj bo tovarna kakršna hoče. Pravite, da tukaj ni dela. Okoli moje hiše ga seveda ni in tudi na Main Streetu ne, pa če bi bilo, ga ne dajo popoldne od treh do petih. Kakor sem rekel, treba je biti pred tovarno ob sedmih zvečer, potem je mogoče, da kakalec dobi delo ali pa tudi ne. Samo štaj Prosveto št. 141 in videl boš, kako piše. Ali si bil dne 28. junija jutraj pri kaki tovarni?

Delavski agenti tudi ne hodijo po cestah in posebno ob sedmih zjutraj ne gledajo na ljudni. Samo dva centa bi bila stala mamka in obvestili bi me bili, kdaj pridete. Jaz bi bil počakal na vas doma. Nikake pogodbe nisem imel, da bi moral čakati, ko pravite, da ste me čakali do polnoči. Zakaj niste tedaj šli na East St. Louis na hotel in drugi dan zjutraj bi bili zopet prišli pa bi me našli doma.

Tu je še precej ljudi brez dela, in aior takih, ki so bili prej zaposleni v klavnicah, potem pa so šli na stavko. Ti ljudje sedaj ne dobiijo drugega dela kakor če so slabeje. Če so prej delali pri Meria, morajo sedaj hoditi k Swift kompaniji, ker starih ne sprejemajo več nazaj. Če kdo pride iz drugega mesta in je premogar, ne sme tega povedati, kajti premogarji tu ne dobiijo dela s lepa, temveč samo na kak goljufiv način.

Torej rojaki, ki ste pustili pisame na vratih in rekli, da tu ni dela, vas vprašam, kje ste sploh vprašali sanj. Na mojem "jardu" ga seveda ni. Delavci se peljejo na delo ob sedmih zjutraj po dve miliji daleč, zato jih po dnevu seveda ni videti. Dvomim, če so bili oni rojaki pri Spring tovarni ali pri Barru, kjer izdelujejo berovo. Ali ste bili pri American Foundry Co., Brody v avtomobilnih tovarnah, aluminijevi tovarni in pri klavnicah na St. Olaf? Ste bili v Lanadown, ki je oddaljeno od mene dve miliji in je sedem tovarni? Kje ste sploh bili, da veste, da bi se delo lahko dobilo?

Bekli ste, da me boste dali v list, toda pri tem morate povedati, da niste nikjer vprašali za delo. Če bi katerega veselilo, bi bil gotovo tukaj ostal, za kar bi mi jaz radevolje dal prostor, dokler bi ne delal. Hodil bi jutraj za delom v tovarnah in gotovo bi ga dobil. Če ste pa taki, da nočete, da bi vas videli delodajalci, je pa boljše, da ostanete doma.

Če ste vprašali, vem, kdo vam je rekel, da tukaj ni dela. To je soned tam na vogalu, ki postavlja lopo, da bo v nji prodajal sladoled, sodo in še kaj drugega. Hotel je, da bi bil jas od njega kupiti hišo, pa nisem bil pri volji. Tako, če kdo pride v nasebino, pa ga ne enak način sprejme. On ni nikdar delal v rovu in ne v tovarni, dolleceev v nasebino ne spoštuje, zato je najboljšje, da se na take govorice ne da važnosti. Če so sem prišli rojaki njega poslušali, so se daleč motili.

Doma na Stajerskem je bil nek ala pravičen človek. Imel je kravo za prodati in žena mu je svetovala, naj jo odpelje v Teharje blizu Celja, kjer je bil skoro vsak točen semenj. Na sejnu ga je kupec vprašal, kako navade ima kmetova krava in kmet mu je jo začel opisovati. Pravi: "O, prav dobra kravica je, včasih malo rihta in brea, pa to nič ne škoduje. Naj manj je čela sva hčerka pbi-

mi in v par minutah je bila strojnica obstreljena.

Pri strojnici sta bila sam sargent, agent od detektivov in superintendent. Tudi sin od nekakega podjetnika je bil zraven, ki se je ravno isušil za inženirja. Isušil je tam življenje.

Čim je bila pripravljena strojnica rudarjev, so stavarji izvršili napad. V uri in pol je bila pri rovu še prava zmešnjava, ker pogrebnik mi je rekel, da je bilo kakih 27 premogarjev ranjenih in okoli sedem ubitih, med njimi tudi neki Hrvat, po imenu Mike Prebisevič, doma blizu Chicaga, kjer ima ženo in sedem otročičev, kakor mi je pravil pogrebnik. Žena mu je pisala, da bi ji kmalu poslal kaj denarja, kar drugake mora in hiše in da nima kaj dati za jesti otrokom. Kakor mi je tudi povedal predsednik lokalne v Logu, Ill., kjer sem bil na izredni seji dne 25. junija zvečer.

Rojaki iz La Salle, Springfielda in Virdena, Ill., ter iz Pittsburgha, Kans., ali ste videli v št. 141 Prosveto, da v Fairmont Cityju še čakajo na vas? Kje je to zapisano? Ali ni bil dopis iz East St. Louisa, vi pa ste prišli dne 27. junija in še isti večer zopet domov. Delavski agenti in posredovalci niso tu v travi poleg moje hiše. Pisal sem, da vsak, ki hoče dobiti delo, mora iti jutraj ob sedmih pred pisarno, pa naj bo tovarna kakršna hoče. Pravite, da tukaj ni dela. Okoli moje hiše ga seveda ni in tudi na Main Streetu ne, pa če bi bilo, ga ne dajo popoldne od treh do petih. Kakor sem rekel, treba je biti pred tovarno ob sedmih zvečer, potem je mogoče, da kakalec dobi delo ali pa tudi ne. Samo štaj Prosveto št. 141 in videl boš, kako piše. Ali si bil dne 28. junija jutraj pri kaki tovarni?

Delavski agenti tudi ne hodijo po cestah in posebno ob sedmih zjutraj ne gledajo na ljudni. Samo dva centa bi bila stala mamka in obvestili bi me bili, kdaj pridete. Jaz bi bil počakal na vas doma. Nikake pogodbe nisem imel, da bi moral čakati, ko pravite, da ste me čakali do polnoči. Zakaj niste tedaj šli na East St. Louis na hotel in drugi dan zjutraj bi bili zopet prišli pa bi me našli doma.

Tu je še precej ljudi brez dela, in aior takih, ki so bili prej zaposleni v klavnicah, potem pa so šli na stavko. Ti ljudje sedaj ne dobiijo drugega dela kakor če so slabeje. Če so prej delali pri Meria, morajo sedaj hoditi k Swift kompaniji, ker starih ne sprejemajo več nazaj. Če kdo pride iz drugega mesta in je premogar, ne sme tega povedati, kajti premogarji tu ne dobiijo dela s lepa, temveč samo na kak goljufiv način.

Torej rojaki, ki ste pustili pisame na vratih in rekli, da tu ni dela, vas vprašam, kje ste sploh vprašali sanj. Na mojem "jardu" ga seveda ni. Delavci se peljejo na delo ob sedmih zjutraj po dve miliji daleč, zato jih po dnevu seveda ni videti. Dvomim, če so bili oni rojaki pri Spring tovarni ali pri Barru, kjer izdelujejo berovo. Ali ste bili pri American Foundry Co., Brody v avtomobilnih tovarnah, aluminijevi tovarni in pri klavnicah na St. Olaf? Ste bili v Lanadown, ki je oddaljeno od mene dve miliji in je sedem tovarni? Kje ste sploh bili, da veste, da bi se delo lahko dobilo?

Bekli ste, da me boste dali v list, toda pri tem morate povedati, da niste nikjer vprašali za delo. Če bi katerega veselilo, bi bil gotovo tukaj ostal, za kar bi mi jaz radevolje dal prostor, dokler bi ne delal. Hodil bi jutraj za delom v tovarnah in gotovo bi ga dobil. Če ste pa taki, da nočete, da bi vas videli delodajalci, je pa boljše, da ostanete doma.

Če ste vprašali, vem, kdo vam je rekel, da tukaj ni dela. To je soned tam na vogalu, ki postavlja lopo, da bo v nji prodajal sladoled, sodo in še kaj drugega. Hotel je, da bi bil jas od njega kupiti hišo, pa nisem bil pri volji. Tako, če kdo pride v nasebino, pa ga ne enak način sprejme. On ni nikdar delal v rovu in ne v tovarni, dolleceev v nasebino ne spoštuje, zato je najboljšje, da se na take govorice ne da važnosti. Če so sem prišli rojaki njega poslušali, so se daleč motili.

Doma na Stajerskem je bil nek ala pravičen človek. Imel je kravo za prodati in žena mu je svetovala, naj jo odpelje v Teharje blizu Celja, kjer je bil skoro vsak točen semenj. Na sejnu ga je kupec vprašal, kako navade ima kmetova krava in kmet mu je jo začel opisovati. Pravi: "O, prav dobra kravica je, včasih malo rihta in brea, pa to nič ne škoduje. Naj manj je čela sva hčerka pbi-

la, bode in moja ženo je parkrat že vrgla po gnoju." Vsak se je na sejnu smejal naivnemu kmetu, pa bolj če je govoril resnico, manj je kdo gledal da bi kupil kravo. Cel mesec je gozil na sejem, dokler ga žena ni nekoč vprašala, kako govori na sejnu. Kmet je vedno govoril resnico in tako tudi ženi vse lepo povedal. Gnala je kravo sama na prodaj in prvo rajšo jo je že prodala.

Približno taki kot oni kmetiči ste tudi vi, ki ste tu iskali delo. Niste imeli toliko srčnosti, da bi počakali, da bi jaz prišel domov. Radevolje bi bil šel z vami in poizvedel, kje se dobi delo. Za zdaj vam svetujem, da ostanete vsaj na svojem domu. Sedaj imam mnogo opravka s Slovaki in Poljaki, ki pridejo, posedijo teden ali dva in potem dobiijo delo ter si kupijo lote. Postavim jim hiše, kar počasi odplačujejo in vse se vrli v miru.

Posdrav stavarjem in naročnikom Prosvete! — Stive Fabjan.

la, bode in moja ženo je parkrat že vrgla po gnoju." Vsak se je na sejnu smejal naivnemu kmetu, pa bolj če je govoril resnico, manj je kdo gledal da bi kupil kravo. Cel mesec je gozil na sejem, dokler ga žena ni nekoč vprašala, kako govori na sejnu. Kmet je vedno govoril resnico in tako tudi ženi vse lepo povedal. Gnala je kravo sama na prodaj in prvo rajšo jo je že prodala.

Približno taki kot oni kmetiči ste tudi vi, ki ste tu iskali delo. Niste imeli toliko srčnosti, da bi počakali, da bi jaz prišel domov. Radevolje bi bil šel z vami in poizvedel, kje se dobi delo. Za zdaj vam svetujem, da ostanete vsaj na svojem domu. Sedaj imam mnogo opravka s Slovaki in Poljaki, ki pridejo, posedijo teden ali dva in potem dobiijo delo ter si kupijo lote. Postavim jim hiše, kar počasi odplačujejo in vse se vrli v miru.

Posdrav stavarjem in naročnikom Prosvete! — Stive Fabjan.

SLIKE IZ NASELBIN.

Frederick, Colo. — Ker ni poročila od tukaj, sem se jaz nameril opisati tukanjšje razmere. Na stavki smo še od 1. aprila, kakor vai drugi rudarji pod U. M. W. of A. Imamo tudi takovane najeteje, ki pa jih ni veliko, kakor je meni znani, sploh ni Slovence med njimi. Dne 23. junija sme imeli sejo od našega lokala. Kakor navedeno smo imeli tudi na omenjeni seji dva govornika. Eden je bil organizator za rudarsko organizacijo, drugi pa predsednik od okrožja A. F. of L. in Denverja. Čim je nastopil prvi govornik, so udrii k nam trije streli (rangerji). Govornik je nato povedal, da si sedaj vzame veličan, ker so prišli "rangerji" in kritiziral je čes nje neusmiljena, da so se jim kar lasje ječili od jeze. Posledica je bila, da mu niso več pustili govoriti. Govornik je vprašal navzoče, kaj mu je stori, ali naj še govori ali ne; vi navzoči so nato zavpili, da naj govori, kar ga je navdušilo.

Po dvoranji je nastal nemir valed ploskanja in žvižganja, da bi gotovo vgasila luč, če bi ne bila električna. Streli so vsemu hoteli preprečiti govorjenje in drveli nasproti govorniku. Nastale bi bila rabuka, ker udeleženci se so pripravili za obrambo govornika, in šele uradniki so pomirili udeležence. Nato je nastopil drugi govornik, okrajni predsednik A. F. of L. in Denverja. Tudi on ni prizanašal strelecem. Opisal je, kaj bi se vse lahko storilo, če bi bili obvede organizaciji s roko v roki. Na poslušalce je apeliral, naj pravilno volijo pri prihodnjih volitvah; če bomo takrat pravilno nastopili, da ne bo več "rangerjev" v državi Colorado.

Dne 24. junija je neki strelec osutil tukanjšnega delavca, da je gotovo pil kako prepodano močno pijačo. Povabil ga je, naj se pelje s njim; nič hudega sluteči je res pristopil k njemu, a takoj tudi izvedel, da je artileron, ker je pijan. Prijeti je skočil ven, prijel strelec in ga vrgel na tla. V tem je prihitel drugi strelec in ga udaril po glavi, da je bil takoj ves v krvi. Nastal je pravi pretep. Bili so trije streli, eden ležal ves pobit na tleh, drugi streljal, tretjega pa je sedemdesetletni starec vlekel za uho in mu ga navil, da se je kar opotekel, na kar pa so ga drugi potisnili na tla. Vsi rangerji so bili torej tepeni, dva stavarja pa obstreljena. Bali so se, da pride v Frederick veliko številno "rangerjev", pa je ravno narobe. Danes, ko to pišem, nisem videl nobenega več, kar vsekakor znači, da se guvernor boji prihodnjih volitev.

Omeniti moram še, kako je s najeteji pri nas. Zadnji sejo jih je pristopilo k uniji še 18 in to teden jih je neki stavar tako oplašil, da jih je kar groza. Prišel jim je pripovedovati, da bo prišlo čez tristo stavarjev, ki bodo vse pobili. Posledica je bila, da tisti večer niso mogli zaspati od samega strahu in kakor izgleda, bodo vsi pristopili k naši organizaciji. — F.-S.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Fairmont City, Ill. — Prišlo ni dolar Vam bo upravnjivo uslužilo pri naročninu. Posdravi

Polet okrog sveta je počase

Atene, Grška, 5. jul. — Anglički letalec major Blake, ki je na poletu okrog sveta, je včeraj dopeljal v Atene.

IZ DELAVSKEGA SVETA.

(Federated Press.)

Generalna stavka rudarjev se pripravila v Avstraliji. Lastniki avstralskih rudnikov namenjajo milijarde dolarjev za eno tretjino in povečati hočejo delavni stroške. Stavka mogoče izbruhne v avgustu.

Konstitutarji bi radi imeli. Tovarnarji in veletrgovci v Illinoisu so apelirali na gubernorja Smalla, da naj pritrdi na legislaturo za uvedbo državne policije ali takovskih konstitutarjev in industrijskega sodišča po zgledu v Kanadi ter za odpravo zakonov, ki zdaj kršijo rudarje. V apelu pravijo, da "strašni zločin v Herrinu" ni bil nemogoč, če bi država imela konstitutarje, ki bi pazili na javni red in mir. Illinoiske kapitaliste zelo boje zakon, ki določa, da mora vsak rudar imeti pripravljen, ki izkazuje dveletno izkušnjo rudarskega dela, predno ga sme delodajalec vpeljati. Po tem zakonu so importirani stavkarski nemogoči.

Stavka cestnolesniških nameštencev v Chicagu pride morda še te dni. Cestnolesniška družba bi rada imela nameštencev mežljo na 25 odstotkov, nameštenci so pa zavrgli mišljanje in zagrozili s stavko. Pogodba med organiziranimi motorniki in sprevedniki ter družbo je potekala zadnje nedelje.

V New Yorku grozi stavka 5000 klobučarjev in čepčarjev, katerim je potekla pogodba s družbami in delodajalci bi radi obdržali nekatere slabe pogoje.

Krojači v New Yorku, organizirani pri Amalgamated Clothing Workers' Union, katerih je 21. junija zastavilo \$0.000, zmagujejo na celi črti. Okrog 200 lastnikov krojaških delavnic in blizu 500 pogodbenikov je že podpisalo nova pogoje in 25.000 stavkarjev se je vrnilo na delo. Ostali bojše se podajo kmalu.

V Šviciji je 150.000 delavcev brez dela.

"Delavski dan" bleedi. Centralni odbor strokovnih delavskih uni v Omaha je zaključil, da se strokovne unije ne udeležijo nobene običajne parade na letošnji Labor Day.

Razne vesti.

"PUSSYFOOT" PREMIJKA STARO KASO.

London, Angl. — "Pussyfoot" Johnson, prohibicijonistični agitator, je došel sopot na Angleško, da spremeni evropsko ljudstvo v vodopivec. Samoposebi se razume, da je klasični o prohibiciji take nemarnosti, da se dajo prijeti s obema rokama. Tako je na pr. trdil, da so Združene države odplačale lani pet milijard dolarjev dolga, ker se je uvedla prohibicija. Kako se je to zgodilo, če so ameriški državljani darovali denar državi, mesto da ga zapijejo, ni "Pussyfoot" pojasnil. Za to modrostjo je prišla še druga in večja, kakršno celo norel v vsaki norišnici smatrajo za budalost. Dejal je, da Nemci ne morejo plačati ogromne odškodnine, ker izpijejo največje odškodnine. Na to je pripovedal, da naj Britje in Francozi hranijo pri izdatkih za izganje, ker bodo lahko vrnilo posojeni denar Združenim državam. Ko se je malo oddahnil je pa rekel, da Američani zaradi tega ne bodo izplačali dolgov, ker štajajo v listih, koliko denarja gre vsaki dan pri zavrnitvi za vino, izganje, kampanje in druge opojne pijače.

Nekateri Američani, ki se mu de v Evropi, skimbavajo in menijo prišlo takih kolobasarij, če ni v norišnicah več prostora za take ljudi, da lahko prihajajo v Evropo prodajati svoje neumnosti.

V LOUISIANI SE UVEDE DA VSE NA GAZOLIN.

Baton Rouge, La. — Legislaturna zbornica je sprejela predlog, ki naklada en cent davka na galono gasolina. Ta davke se uporabi za gradnjo in vzdrževanje dobrih cest.

Nemška ratificirala pogodbo s Rusijo.

Berlin, 5. jul. — Nemška zbornica je odobrila rusko-nemško mirovno pogodbo, katero sta podpisala Čičerin in dr. Rathenau v Rapallu za četrte genovske konference. Debatu ni bilo. Komunisti so zahtevali, da se pogodba raztegne tudi na druge sovjetske republike.

PRI GOVERNERJEVEM ODLOKU OSTANE.

Chicago, Ill. — A. V. Smith, pravdnik za okraj Lake, je prišel pred pomilošniški odbor, da protestira proti pomiloščenju Ignatz Potza, ki je ustrelil motornega policajsa Petersona in je bil zaradi tega čina obsodjen na vislice.

Potza so imeli obsoditi v poslopju okrajnega sodišča v Waukeganu, ko se je vrnila obravnava proti gubernorju Smallu. Gubernor je odločil njegovo eksekucijo najprvo za šestdeset dni, končno je pa za gubernorja spremenil smrtne kazni v došmrtno ječo.

Nekaterim, ki se ravna po svetopisemskem reku zob za zob, oko za oko pa gubernorjeva akcija ni bila všeč in napravili so potrebni pritiski na okrajnega pravdnika, da je šel protestirati proti pomiloščenju pred pomilošniški odbor.

Gubernor Small je povedal častnikarim poročevalcem, da ostane pri njegovem odloku. On je pomiloštil Potza, ker je njegova soproga želela pred njeno smrtjo, da se Potz pomiloši in je napravil svoji ženi obljubo, da ji spoštuje njeno sadnjo željo. Dejal je, da okrajni pravdnik lahko gre pred pomilošniški odbor, toda njegov govor ne bo napravil nobene škode Potzu.

ZARADI MALE STEKLENIČICE ZGANJA.

Detroit, Mich. — Dogodek, ki se je odigral tukaj, pokazuje jasno kot beli dan, da niso nekateri policaji preveč ohlapno svoj samokres v šepu. Policaj Walter Storeh je bil s oddekom policajev, ki so lovili cestne tolovaže. Naletel je na Charles D. Hixona, dijaka, ki je študiral sobodravništvo in ga ustrelil. Hixon je bil takoj mrtev, tako da ne more povedati, kako se je stvar odigrala. Policaj pa izjavlja, da je ukazal Hixonu, naj dvigne roki kvišku, a Hixon je korakal proč in je segel v šep. Mišljil je, da je segel po samokresu in je ustrelil. Pri mrtvem dijaku so našli malo stekleničico izganja, pripoveduje policaj, katero je mislil dijak najbrže vreči proč.

ŠIVILA SE PODRAŠE.

Washington, D. C. — Colninski tarif senatorja McCumberja bo silno podražil šivilja, ako bo sprejet tako, kot bo predložen senatu. Tako je na pr. naložena colnina na semena, iz katerih se lahko izdeluje olje, na moko iz sage in tapijoka, na ribe itd.

McCumberjeva colninska lestvica je velika vijka, kot je bila razglašena in razupita Payne-Aldrichova colninska lestvica, ki je s svojo težavo povzročila razkol v republikanski stranki. Stara garda v republikanski stranki se ni niti besar nanašala iz preteklosti, ampak gre svoje staro pot dalje, dokler jo volilec ne zdrobi in razpiše. Nihče ne bo jokal za njo, ako se odštejejo profitarji, kadar izgine.

Na Irskem se še vedno strelja.

Dublin, 5. jul. — Guerilski boji med četami svobodne države in republikani se nadaljujejo. Nekatera poslopja — hoteli, cerkve itd., ki so spremenjene v trdnjave — so še v rokah republikanov. Sinoči se je raznesla vest, da je bil ujet De Valera, vodja republikanov, toda pozneje je bila ta vest zanikana. Danes zjutraj so topovi še vedno metali 15-funtne granate na rama poslopja v O'Connell ulici. Zvonovi v cerkvi Sv. Tomaza so večer ves dan neubrane klenkali, ko so ob nje udarjale krogle iz streljanih. Proti večeru so se republikani v sponku podali. Stevilo mrtvih in ranjenih je naraslo na 300. Bojevanje na delu se nadaljuje z raznimi spremembami.

Na Kitajskem se bliže mir.

Kanton, 5. jul. — Rama znamenja kažejo, da se bo spor med južno in severno Kitajsko pravzaprav brez nadaljnjega prelivanja krvi v civilni vojni. Posredovalci, ki delujejo za mir, so dosegli toliko, da je dr. Sunjatsen obljubil, da se sestane s predstavniki pekingške vlade, ki ga vabijo v Peking na mirovno konferenco.

NEZGODE V KRAJU IN S TALU SE MNOKO.

Memphis, Tenn. — Manuel Herrick, kongresnik iz Oklahome, je zadobil lahke poškodbe, ko je letalo na potu iz Memphisa v Perry, Okla., udarilo v drevo. Neurešeno se je dogodila v Hamlinu, Ark. Letalo je podrtina.

Joplin, Mo. — V Seneol, Mo., se je ubil letalec William Spain, ko je skočil iz višave 2.000 število na tla. Aparat za skakanje je višav ni funkcioniral, in ostal je zaprt, mesto da se je razprostrl.

Chicago, Ill. — 15-letni Adam Podbilnak je bil ubit, ko je prestopil črto, ki zaznamuje prostor, na katerega se spuščajo letala pri sedenju na tla. Zadel ga je letalov vijak in ga ubil na mestu. To je še druga smrtna nezgoda, ki se je dogodila v par dneh na Hazelro-stovem polju.

GLOBOKO JE ŠE UKORENENJE VRAJEVERSTVO.

Santa Rosa, Cal. — Veteranska organizacija vojakov, ki so služili v državljanski vojni, je zahtevala, da se poseka drevo na pokopališču, na katerem so bili linčani trije ubijalci šerifa Jamesa Petrayja in detektivov Lester Dormanja in Miles Jacksona, ker je drevo bilo višje kot spomenik padlim vojakom.

Drevo so posekali in tam kjer je stalo drevo, je bila kmalu lepa skladnica drv. Komaj so ljudje izvedeli, da je bilo drevo posekano, so priburili od vseh strani, da si spravijo kos tega drevesa za spomin. Nekateri so se pripeljali milje daleč, da so dobili samo eno tresko. V par dneh ni bilo najti tudi treske na tleh.

POLICAJA PRETEPENA V SALUNU.

Chicago, Ill. — Policijska sarkanta John J. Collins in Robert Deacey sta se umešala v spor in pretep v salunu Golan & Weyman na Cleveronovi cesti. Pretepači so se takoj zjedinili in padli po policajih. Potočki so ju na tla s kletmišnim drogrom in njima pobrali orožje in svačji. Kasneje je prišla mala četa policajev na posorišče, ki je aretirala šest oseb.

Ruske železnice v boljem položaju.

Moskva, 4. jul. — Komisar za transportacijo Dzeržinski priporoča, da je direktna železniška zveza med Moskvijo in Čito (Vzhodna Sibirija) sopolovstvena. Železniška proga, ki je bila razdejana v mnogih krajih med civilno vojno, je popravljena in vlakovi vozijo redno kot so prej. Sovjetska vlada je naročila iz inozemstva 1700 novih lokomotiv in 220 je že dostavljenih; 70 lokomotiv je prišlo iz Švedske, druge pa iz Nemčije. Iz Kanade je prišlo 500 vagonov za petroleje. Prošlo rimo in spomlad je bilo po ruskih železnih transportiranih 40 milijonov pudov hita za seme.

Padanje marke.

New York, N. Y. — Nemška marka je sopol padla na tujaknji borzi. Zdal jih je sto za 23 centov.

Razvoj verstva.

Po Henry H. Tichenorju.

(Dalje.)

Prescott je zapisal legendo, a katero so si Peruvanci zamislili postanek svoje religije in države: "Bil je čas, ko so stari rodovi na kontinentu živeli v strašnem barbarstvu. Molili so v vak predmet, kiali se med seboj in jedli meso umorjenih jetnikov. Solnce, veliki ramsvetiljevalec in rodilnik vsega življenja, se je razlajostilo in poslalo svoja dva otroka Manca Capasa in Mamo Oello, da rešita domačine in jih pripeljeta v civilizirano življenje. Nebeški per, brst in senca, meš in šena, sta potovala po visokih planjavah v bližini jezera Titicaca. Nočila sta seboj klate zagozdili in naročeno je jima bilo, da se ustavi tam, kjer se zgora seme pogreza v zemljo. Ko sta prišla do doline Cuzco, je zagodila izginila v zemljo. Otroka solnce sta si na detiščem mestu ustanovila dom in prišla ubiti ljudi. Manca Capas je ubil moške orati in sejati. Mamo Oello je pa ubila žene prati in tkati. Ljudstvo je postalo, zdrabo se je okoli njunega stanovanja in okoli mesta Cuzco. Dobra učiteljica sta vodila ljudstvo do njune smrti in nasledili so ju njuni otroci, ki so istotako modro vzgajali. Dejala je rana

in prosperirala in vsem se je dobro godilo."

Romanci zgodovinske Peruvancov v Južni Ameriki, ki so šastili solnce, je seveda izgubljena. Španci se niso brigali za kulturno življenje tega visoko razvitega ljudstva, temveč so mu pobrali zlato in ga barbarsko uničili. Šele pozneje, ko je bilo že prepozno, so pričeli zbirati podatke iz razvalin, ki pa še danes niso popolni. Znano je toliko, da družabni sistem tega ljudstva je bil primitivni komunizem. Med njimi ni bilo bogatstva, ne beračev. Na bregov jezera Titicaca so še danes nahajajo obsežne razvaline bivališč, ki pričajo o čudoviti kulturi Peruvancov in ki dokazujejo, da so starejši kakor pa pripoveduje njihova prejšnja omenjena legenda o postanku Inkov. Peruvija je domovina izgubljene civilizacije, o kateri nihče ne ve, odkod je prišla. E romantičnega stališča se da spojiti s pripovedko o izgubljenem kontinentu Atlantida.

Šta stvar je gotova: ko so španski osvajačevali našli Peruvijo v začetku 16. stoletja, je bila tam civilizacija, ki je s ekonomskega stališča nadkriljevala takratni sistem v Evropi v maršskem. Perfektna ta civilizacija naravno ni bila. Idejalna vera — ščedenje solnce, brez katerega bi bilo življenje na svetu nemogoče. Je bila v resnici najboljša in najnaravnejša vera med vsemi. Peruvancov je bila omdeljevana s slovesnimi daritvami, ki so bile svojčas v navadi pri vseh ljudeh na svetu. Sleherna primitivna vera je zahtevala šivalke in slovesne žrtve. Ali ni krščanstvo sgrajeno na prelitju krvi edinega sina Jehova? Beka krvi se potekle pri verskih obredih, predno se je slovek dvignil in mišljega barbarizma tekmo tisoletij. In danes, ko pravimo, da smo "visoko civilizirani" in se ponaskamo s "visoko" krščansko etikoj — kdaj je bilo več slovesnih daritav kot je danes, ko padajo milijoni v komercialnih vojnah in ko danes u-mirajo žrtve na altarjih Mamona?

E napredovanjen Sloveka je napredovalo tudi njegovo verstvo. Od oboževanja namadnih oblik kamna, dreves in drugih prirodnih upakovin do umetno narejenih kamnitih, lesenih, lončenih in kovinskih slikov, od ščatenja šivali do oboževanja solnce je bila dolga pot, po kateri je hodilo sloveštvo. V vsaki veri so se pa ohranili rudimenti prejšnjih barbarstev. Končno so dobili bogovi sloveške oblike; postali so ljudje in kmalu potem nadljudje, ki so se naselili kje v višini — kakor na gori Olimp na Grškem — kameje pa še v višje v nebesih, odkoder se gledali na podolne zemljane in jih blagosiljavali s toplimi solnčnimi žarki in blagodejnimi dežjem ali pa kamovali s strelo in gromom, viharjem in točo, megom in mrazom — kakor so bili razporejeni.

Duhovniški razred, ki je ustvarjal bogove in demone ter posredoval med njimi in versko zasuženim ljudstvom, je dosegel največji trijumf, ko je naredil bogove nevidne. Čim bolj so bili bogovi oddaljeni od ljudi, tem večji strah je bil pred njimi. Vrhunec trijumfa v tem oziru so pa dosegli duhovni maleta in obkurnega naroda na jugozapadu Male Azije — starih Hebrejcev, prednikov sedanjih Judov ali Hidov. Ta nared je šel v krajih, ki so od pametveka bili čista armadom osvajačev med Egiptom in Mesopotamijo. Vsaled tega so bili Hebreji vedno zasuženjeni in hlapčevski so zdaj Egiptanom in zdaj Asircem, Babiloncem, Perzom itd. Ker torej niso mogli razviti svoje države in imperija kakor so delali drugi so razvili religijo, ki je bila tako sgrajena, da je preživela vse katastrofe hebrejskega ljudstva in dala je podlage kristjanstvu.

Hebrejski duhovni, jemi na vse tedanji svet in na malike tužih umagovalec, ki so vladali nad Palestino, so si omislili boga Jehove visoko nad oblaki, ki je soral malike in vse narode kakor so jih soralili oni. Jehova je bil nacionalistični bog, bog "izvoljenega ljudstva", ki je obljubil Hebrejcem, da bodo nekoč premagali vse svoje sovražnike in zavladali nad vsem svetom. Hebreji niso imeli armade in slavnih vojskovedij, zato so mobilizirali proti svojim zatiralcem nebese in pekla in vodili vojno s bogovi vladajočih narodov.

Jehova je bil nevidni bog, ki ni maral svojega vpadabljanja v leso, kamnu ali slikah. Hebrejski tempelj je bil prazna stavba, v kateri je vladlo zagrinjalo od stopa

Slovenska Narodna

Ustanovljena 9. aprila 1904.

Podporna Jednota

Izhajajo 17. junija 1907 v državi Illinois.

GLAVNI STAN: 2687-89 SO. LAWNDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

Izvrševalni odbor:

UPRAVNI ODBOR:

Predsednik Vincent Colinar, podpredsednik Andrew Vidich, R. F. D. T. Box 52, Johnston, Pa., gl. tajnik Matthew Turk, tajnik bolnišnega odbora Blas Novak, gl. blagajnik John Vagrich, urednik glasila Jule Zavertnik, upravitelj glasila Filip Gadin.

POROTNI ODBOR:

John Underwood, predsednik, 406 W. Hay St., Springfield, Ill., Martin Zelenichar, Box 376, Barberton, Ohio, Fred A. Vider, Box 673, Elly, Minn., John Terrell, Box 161, Lawrence, Pa., John Gerlach, 414 W. Hay St., Springfield, Ill.

BOLNIŠKI ODBOR:

Blas Novak, predsednik, 2687-89 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VZHOODNO OKROŽJE: Jacob Ambroski, Box 266, Moon Run, Pa.

John Gerlach, 14321 Pepper Ave., Cleveland, O.

ZAPADNO OKROŽJE: Anton Sular, Box 164, Green, Kans., in jugozapad: Max Marc, Box 168, Rabi, Minn., in severozapad: Mike Sagi, 5453 S. Winchester St., Murray, Utah.

Nadzorni odbor:

Frank Zalta, predsednik, 2124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill., Frank Somrak, 2605 Prosser Ave., Cleveland, O., William Sitten, 2605 St. Clair St., Cleveland, Ohio.

Zdravstveni odbor:

Predsednik: Frank Alei, 2124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill., Jule Ovan, 2625 W. 26th St., Chicago, Ill., Joe Shuk, 1101 E. 63rd St., Cleveland, Ohio.

VRHOVNI ZDRAVNIKI: Dr. F. J. Korn, 2625 St. Clair Ave., Cleveland, O. POZOR! — Korrespondenca s gl. odborom, ki deluje v glavnem uredništvu, se vsi takole:

VSA PISMA, ki se nanašajo na poslo gl. predsednika in na uredništvo, pošiljajo v N. P. J., 2687-89 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE BOLNIŠKE PODPORE SE NASLOVJE: Bolniški tajništvo N. P. J., 2687-89 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

DENARNE POSILJATVE IN STVARI, ki se šilajo gl. izvršiteljskemu odboru in jednoti rabijo se naslovje: Tajništvo N. P. J., 2687-89 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE V VEZI S BLAGAJNISKIMI POSLI se pošiljajo na naslov: Blagajništvo N. P. J., 2687-89 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Vse priitbe glede poslovanja v gl. izvršiteljskem odboru se naj pošiljajo Frank Zaltu, predsedniku nadzornega odbora, 2605 St. Clair St., Cleveland, Ohio.

Vsi posli na gl. poslovalni odelci se naj pošiljajo na naslov: John Underwood, 416 W. Hay St., Springfield, Ill.

Vsi posli na drugi splošni, nanašajo, oglaš, naročila in splošni vse bo je v vsaki s glasilom oddane, naj se pošilja na naslov: "Prosveta", 2687-89 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

do tal. Za zagrinjalo je bila praznata, toda duhovni so uverili ljudstvo, da je tam Jehova. Ljudje so prinašali darila v tempelj, največ domače šivali, a včasih tudi človeške žrtve, katere so kiali v templu na čast Jehovi.

(Dalje prihodnjaj.)

Brezplačna pravdna pomoč.

New York. (Jugoslovanski oddelek F. L. I. S.) Slabo je vedno rečeno na svetu, slasti pa tedaj ako se pripeti, da pride navkriš s zakonom. Zakon je bil napravljen v varstvo vseh na enaki podlagi, ali Slovek brez znatnih denarnih sredstev na razpolago, ko ima opravka s justico, najde kmalu, da je zapostavljen in v nevarnosti izgubiti vse, bodisi v lastni ali svobodni ali samosvesti. Siromak je od rojstva do smrti žrtve neštevilnih goljufov na drobno. Vagojen je v veri, da pravica je prosta, ali najde, da ako je hoče dobiti, mora plačati odveta po ceni, ki je on ne more. Da se pomaga tem osebam, so bila ustanovljena društva za brezplačno pravno pomoč, t. v. Legal Aid Societies. Te organizacije opravljajo svoje delo na slovekoljubnem, praktičnem in uspešnem način. Vsak siromak, ki se na nje obrne, je opravičen do njene pomoči.

Prvo tako društvo je bilo ustanovljeno v Ameriki l. 1876. Nekateri velikodušni ameriški državljani nemškega pokolenja pod vodstvom Arthura von Brissen so se v onem letu sestali v odvetaški pisarni bivšega gubernorja Edwarda Salomon v New Yorku, da ustanovijo organizacijo v svrhu brezplačne odvetaške pomoči za take osebe rojene na Nemkem in stanujoče v New Yorku, ki bi bile vredne te pomoči ali valed revščine niso v stanu najeti odvetaika. Tako je bilo v oktobru letga leta inkorporirano društvo, ki se je imenovalo "The German Legal Aid Society". Ta organizacija ni cer se ni bila društvo za pravno pomoč v modernem smislu. Obetajala je v svrhu, da obvaruje nemške priseljenice pred grabežljivostjo raznih pijark, katerim je sanpajodi in zbeigan novodošlec jako ugoden plen.

Skoraj ob istem času se je v Chicagu pojavilo neko slično gibanje, popolnoma neodvisno od New Yorka. Dotim je v New Yorku razbijanje siromalnega priseljenice klicale po odpomoi, so v Chicagu neprestani slučajji zavljanja in pogubljanja mladih deklet vzbudili zanimanje tamošnjih žensk, ki so leta 1896 ustanovile neko obrambeno organizacijo pod imenom "The Protective Agency for Women and Children". Kakor v newyorškem slučaju, ni bil tu prvotni namen, da se deli pravna pomoč v vseh slučajih. Ali radi sile razmer je delovanje ta organizacije raslo čez svoj prvotni delokrog in, dadi se še vedno omejuje le na ženske

in otroke, vendar jim je danes v pomoč v vseh pravnih zadevah.

L. 1888 je bila v Chicagu omevana druga organizacija s imenom "Bureau of Justice", in slove valed inialiative s strani Ethical Culture Society of Chicago. Ta organizacija je bila prva "Legal Aid Society" v pravem smislu beseda. Ustanovila se je s namenom, da se prodi brezplačna pravna pomoč vsem osebam, brez razlike narodnosti, plemena ali spola. Društvo ni bilo nikak lastnina posloincev, niti ni vedelo ali podpisarje lahajalo iz kake posebne skupine ljudi, marveč je društvo prejemale svoje dohodke iz darov slovekoljubov imed vseh razredov prebivalstva.

V prvem desetletju tega stoletja se je gibanje za brezplačno pravno pomoč začelo razvijati v vsamerodno organizacijo, in l. 1910 so se slična društva še nahajala v vseh večjih mestih na vzhodu. V nadaljnjih štirih letih se pojavila hitro naraščajoča teh organizacij. Leta 1921 pa je še obstajalo 64 društev za brezplačno pravno pomoč. Povsod njih delo stalno narašča.

Fristojbine, ki jih društva za pravno pomoč nabirajo, so le dvojne vrste. Prvi, mora oseba, ki se na njih obrne za odvetaško pomoč, plačati majhno pristopnino (t. v. retainer fee), ki znaša od 10 do 50 centov, kakor so pa pravila dotičnega krajevnega društva. Drugi, mora klient plačati društvu neke nagrade (commission) na vsoti, ki je je društvo isirjalo za njega; ta provizija je različna, ali ne presega nikoli deset od sto.

Plačilo začetne pristojbine od 10, 25 ali 50 centov služi v pokritje malih drobnih stroškov: poštne, telefona, vrnine itd. Društva za brezplačno pravno pomoč so vpravljena voditi odvetaške posle za siromalne kliente. Njih odvetaška pisarna pokrkuje vse slučaje na ravno isti način, kakor zasebna odvetaška pisarna, ki opravila posle plačujočega klienta. Pravniški posle opravljajo pravniki, ki so radi svoje prakse specializirali v pravnih slučajih, v katere so ravno siromalni ljudje največ zapleteni.

Ako kdo hoče isvesti za naslov takega društva za pravno pomoč v svoji okolici, naj se obrne za informacije na Jugoslav Bureau, Foreign Language Information Service, 119 West 41st St., New York City.

Delavski list je tla, s katere računai val nasprotati.

Za kukanje piva doma

Imamo v saloni čud, huzli, sladkor in vse druge potrebščine. Potrebno in se pripravljamo, da je doma pri nas, kuhani redno je najboljši in najzdravši. Dobiti je tudi čisto soler, steklene in razne lončev, itd.

Mi vam dostavimo naročila po pošti, točno v vsi kraji.

Groceries, sladkorjem in v prodajalno šoleznina domo primerno opust pri vseh naročilih. Pošite po informacije na:

FRANK OGLAR, 6401 Superior Avenue, Cleveland, O.

